

BĪBELE KĀ VĒSTURE

Sabata pēcpusdienai

NEDĒĻAS PĒTĪJUMIEM:

1Sam 17. nod.; Jes 36:1–3; Jes 37:14–38; Dan 1, 5; Mt 26:57–67; Ebr 11:1–40.

ATMIŅAS PANTS:

“Es esmu Tas Kungs, tavs Dievs, kas tevi izvedis no Ēģiptes zemes, no vergu nama”
(2Moz 20:2, arī 5Moz 5:6).

Bībele ir veidota vēsturē. Bībeles vēsture no absolūta iesākuma, kad Dievs radīja visas lietas, taisni virzās līdz augstākajam mērķim, kad Viņš atjaunos zemi, Kristum nākot otrreiz.

Rakstu vēsturiskā būtība ir viena no rakstura īpašībām, kas to atšķir no citu reliģiju svētajām grāmatām. Bībele pieņem tāda Dieva eksistenci, kas personīgi darbojas vēsturē. Tā necenšas pierādīt šo eksistenci. Sākumā Dievs runā, un virs zemes tiek radīta dzīvība (1Moz 1:1–31). Viņš aicina Ābramu iziet no Kaldejas. Viņš atbrīvo Savus ļaudis no Ēģiptes verdzības. Viņš raksta desmit baušļus uz akmens plāksnēm pats ar Savu pirkstu (2Moz 31:18). Viņš sūta praviešus. Viņš sūta tiesas. Viņš aicina cilvēkus dzīvot un līdzdalīt Viņa dievišķo likumu un glābšanas plānu citām tautām. Galu galā Viņš sūta Savu dēlu Jēzu Kristu pasaulē, tādējādi sadalot vēsturi uz mūžīgiem laikiem.

Šajā nedēļā mēs aplūkosim dažus galvenos notikumus vēsturē, kā tie ir lasāmi Bībelē un arī dažos arheoloģiskajos pierādījumos, palīdzot nopamatot ticību Bībelei.

Lūdzu, iepazīsties ar šīs nedēļas tēmu, lai sagatavotos Bībeles izpētei 6. jūnijā.

Dāvids, Sālamans un monarhija

Dāvida un Sālamana monarhija ir zelta laikmets Israēla vēsturē. Bet ja nu Dāvida un Sālamana nemaz nav bijis, kā daži apgalvo? Ja nu viņu valstības nebija tik plašas, kā to apraksta Bībele, ko arī daži apgalvo? Bez Dāvida nebūtu Jeruzālemes, nācijās galvaspilsētas (2Sam 5:6–10). Bez Dāvida nebūtu viņa dēla Sālamana būvētā tempļa (1Kēn 8:17–20). Visbeidzot, bez Dāvida nebūtu nākotnes Mesijas, jo Mesija bija apsoltis no Dāvida cilts (Jer 23:5, 6; Atkl 22:16). Israēliešu vēsture būtu pilnībā jāpārraksta. Tomēr šī vēsture, kā tas ir rakstīts Bībelē, ir tieši tā, kas piešķir Israēlam un baznīcai tās unikālo lomu un misiju.

Izlasi 1Sam 17. Kā Dievs nodrošina Israēlam izšķirošo uzvaru? Kas tiek izmantots, lai iegūtu šo uzvaru? Kur notiek šī uzvara? _____

Ievērojiet precīzo ģeogrāfisko aprakstu kaujas vietai 1Sam 17:1–3. Vieta Kirbetkajafe (Khirbet Qeiyafa) atrodas kalnos tieši tajā vietā, kur šajā nodaļā ir aprakstīta israēliešu apmetne. Neseni izrakumi ir atklājuši masīvi nostiprinātu garnizona pilsētu no Saula un Dāvida laikiem. Ir izrakti divi vārti, kas celti vienā laikā. Tā kā lielākajai daļai senā Israēla pilsētu bija tikai vieni vārti, šis raksturojums var palīdzēt identificēt šo vietu kā Šaarimu (1Sam 17:52), kas ebreju valodā nozīmē “divi vārti”.

Ja tas tā ir, pirmo reizi identificēta šī senā Bībeles pilsēta. 2008. un 2013. gadā tika atrasti divi uzraksti, ko daudzi uzskata par senāko atklāto ebreju rakstu. Otrajā uzrakstā ir minēts vārds Ešbals, tā sauca vienu no Saula dēliem (1L 9:39).

1993. gadā izrakumi pie ziemeļu pilsētas Teldanas atklāja milzīgu uzrakstu, ko rakstījis ķēniņš Hazaēls no Damaskas, kurš stāsta par savu uzvaru pār “Israēla ķēniņu” un par ķēniņu no “Dāvida nama”. Tieši tādā pašā veidā Dāvida dinastija ir aprakstīta Bībelē, pievienojot vēl spēcīgus arheoloģiskus pierādījumus, ka Dāvids vēsturē ir eksistējis – tieši tā, kā teikts Bībelē.

Padomā, kā mūsu ticību ietekmētu tas, ja, kā daži apgalvo, ķēniņš Dāvids patiesībā nebūtu dzīvojis? _____

Jesaja, Hiskija un Sanheribs

Izlasi Jes 36:1–3 un Jes 37:14–38. Kā Dievs atbrīvo Savus ļaudis ziņojumā par masīvo asīriešu kampaņu pret Jūdu? _____

701. gadā p.Kr. Sanheribs saceļas pret Jūdu. Ziņojums ir uzrakstīts Bībelē. Par to vairākos veidos ir ziņojis arī pats Sanheribs. Savās vēstures hronikās, kas atrastas galvaspilsētā Ninivē, viņš lielās: “Es ieņēmu un iekaroju 46 no viņa (Hiskijas) spēcīgi nocietinātajām pilsētām un neskaitāmus mazākus ciematus blakus.” Viņš svin Jūdejas pilsētas Lahišas sakāvi savā pilī Ninivē, noklājot galvenās pils zāles sienas ar zīmējumiem, kas aino viņa aplenkumu un kauju pret pilsētu.

Neseni izrakumi Lahišā ir atklājuši daudz iznīcinātas pilsētas drupu pēc tam, kad to bija nodedzinājis Sanheribs. Bet Jeruzāleme brīnumainā kārtā ir pasargāta. Sanheribs varēja lielities tikai par šo: “Es ieslēdzu Hiskiju, jūdu, viņa pilsētā kā putnu krātiņā.” Jeruzālemes iznīcināšanas apraksta nav, un nav arī ziņots, ka gūstā būtu aizvesti gūstekņi.

Tā ir patiesība, ka Jeruzāleme bija aplenkta, bet Bībele ziņo, ka aplenkums ilga tikai vienu dienu, Kunga eņģelim atbrīvojot Jeruzālemi. Kā Jesaja bija paredzējis: “Tas Kungs saka par Asīrijas ķēniņu: viņš neieies šinī pilsētā un neiešaus tanī nevienu bultu, un viņš nepacels vairogu pret to un neuzmetīs vaļņus! Pa to pašu ceļu, pa kuru viņš nācis, viņš aizies atpakaļ un neiebruks šinī pilsētā, tā saka Tas Kungs, Es pasargāšu šo pilsētu, lai to izglābtu Manis un Mana kalpa Dāvida dēļ” (Jes 37:33–35).

Interesanti, ka Ninivē, Asīrijas galvaspilsētā, ir attēlota tikai Lahiša. Jeruzāleme nav atrodama uz pils sienām. Sanheribs varēja lielities tikai par savu uzvaru pār Lahišu. Spēkošanās starp Debesu Dievu un Asīrijas dieviem ir atklāta Viņa ļaužu atbrīvošanā. Viņš redz Asīrijas agresīvo darbību. Viņš dzird Hiskijas lūgšanas vārdus. Dievs darbojas vēsturē.

Kā tu vari atcerēties, ka Dievs, kas tik neparastā veidā atbrīvoja Israēlu šajā laikā un vietā, ir tas pats Dievs, ko tu pielūdz, uz ko paļaujies un kam uzticies šodien? _____

Daniēls, Nebukadnēcars un Babilonija

2007. gada jūlijā kāds Vīnes universitātes zinātnieks strādāja pie projekta Britu muzejā, kad viņš atrada plāksni no Bābeles ķēniņa Nebukadnēcara laikiem. Uz plāksnes viņš atrada vārdu “Nebusarsekims”, Babilonijas virsnieka vārds, kas minēts Jer 39:3. Nebusarsekims ir viens no daudziem citiem cilvēkiem, gan ķēniņiem, gan ierēdņiem, kas (pateicoties arheoloģijai) ir atklāti no Daniēla un Nebukadnēcara laikiem.

Izlasi Dan 1. un 5. nodaļu. Kā agrīnie Daniēla lēmumi atbilst Dieva darbiem, kas izmantoja viņu kā Savu kalpu un pravieti, lai ietekmētu miljoniem cilvēku visā vēsturē? _____

Daniēls “apņēms savā sirdī” (Dan 1:8) palikt uzticīgs Dievam ēšanā un lūgšanās. Šie labie ieradumi, kas bija izveidoti jau agri viņa dzīvē, kļuva par modeli, kas deva viņam spēku visā garajā dzīvē. Rezultāts bija skaidra domāšana, gudrība un izpratne, kas nāca no augšienes. To atzina Nebukadnēcars un Belzacars, tāpēc viņš tika paaugstināts amatā. Bet varbūt vissvarīgākais rezultāts bija paša ķēniņa Nebukadnēcara pievēršanās Dievam (Dan 4:34–37).

Nebukadnēcars bija Nabopolasara dēls. Kopā viņi uzcēla varenu pilsētu, kurai nebija līdzīgas senajā pasaulē (Dan 4:30). Bābeles pilsēta bija milzīga, ar vairāk nekā 300 tempļiem, izsmalcinātu pili un divkāršu mūri apkārt, kas bija 12 un 22 pēdas biezs. Mūrim bija astoņi galvenie vārti, kas nosaukti galveno Babilonijas dievu vārdā. Visslavenākie bija lštaras vārti, ko izraka vācieši un rekonstruēja Pergamona muzejā Berlīnē.

Dan 7:4 Bābele ir aprakstīta kā lauva ar ērgļa spārniem. Gar procesiju ceļu, kas veda uz lštaras vārtiem, bija izvietotas 120 lauvas skulptūras. Izrakumos tika atrasts arī milzīgs lauva, kas metas virsū cilvēkam, – tas tur stāv ārpus pilsētas arī mūsdienās. Tas viss liecina, ka lauva bija atbilstošs simbols Babilonijai. Bibeles vēsture un tās pravietojumi ir apstiprināti.

Dan 1:8 teikts, ka Daniēls “apņēms savā sirdī”. Ko tas nozīmē? Ko tev vajadzētu “apņemt savā sirdī” darīt vai nedarīt? _____

Vēsturiskais Jēzus

Izlasi Mt 26:57–67, Jņ 11:45–53 un Jņ 18:29–31. Kas bija Kajafa, un kāda bija viņa loma Kristus nāvē? Kas bija Poncijs Pilāts, un kāpēc viņa lēmums bija vissvarīgākais, lai sinedrijs sasniegtu savus mērķus? _____

Kajafa bija augstais priesteris un musināja uz sazvērestību panākt Jēzus nāvi. Par viņa eksistenci ziņo arī jūdu vēsturnieks Jozefs, rakstot par labu romiešiem. “Bez tam viņš arī atņēma Jozefam, ko arī sauca par Kajafu, tiesības būt par augsto priesteri, un iecēla Jonatānu, Ananusa, iepriekšējā augstā priestera dēlu, par savu sekotāju.” (Josephus “Complete Works” (Grand Rapids, MI: Kregel Publications, 1969), 18. grāmata, 4. nodaļa, 381. lpp.)

1990. gadā uz dienvidiem no Jeruzālemes tika atrasti ģimenes kapi, kas saturēja divpadsmit urnas jeb kaulu kastes. Monētas un māla priekšmeti, kas atrasti kapā, norāda, ka tie ir no aptuveni 1. gs. vidus. Visvairāk izrotātā urna, kurā atradās vairāki kaulu komplekti, saturēja vārdu “Jozefs, Kajafas dēls”. Daudzi zinātnieki uzskata, ka šis ir augstā priestera Kajafas kaps un kaulu kaste. Kajafa bija tiešā veidā iesaistīts Jēzus nāvē.

1961. gadā Cēzarejas Maritimas teātrī tika atrasts uzraksts, kas nesa Poncija Pilāta vārdu, kas bija Jūdas pārvaldnieks imperatora Tibērija pakļautībā.

Tādējādi abos gadījumos dažas galvenās personas, kas bija saistītas ar Kristus nāvi, ir vēsturē apstiprinātas.

Pirmo divu gadsimtu laicīgie vēsturnieki arī runā par Jēzu no Nācaretes. Romiešu vēsturnieks Tacits raksta par Kristu, Viņa nāvessodu, ko piesprieda Poncijs Pilāts Tibērija valdīšanas laikā, un par pirmajiem kristiešiem Romā. Romas pārvaldnieks Plīnijs jaunākais raksta 112.–113. gadā imperatoram Trajanam, jautājot, kā viņam vajadzētu izturēties pret kristiešiem. Viņš tos apraksta kā tādus, kas satiekas kādā noteiktā dienā pirms rītausmas, kur viņi sapulcējas un dzied dziesmas kādam dievam.

Šie vēsturiskie atklājumi un vēstures avoti nodrošina papildu – ārpus Bībeles esošu – pamatu Jēzus eksistencei, kas tika pielūgts pirmos 50 gadus pēc Viņa nāves. Evaņģēliji ir galvenais avots par Jēzu, un mums vajadzētu tos rūpīgi pētīt, lai uzzinātu vairāk par Jēzu un Viņa dzīvi.

Lai gan vienmēr ir jauki apzināties, ka ir arheoloģiski pierādījumi, kas stiprina mūsu ticību, kāpēc mums ir jāmācās nepadarīt savu ticību atkarīgu no tiem, lai arī cik noderīgi tie reizēm būtu? _____

Ticība un vēsture

Mēs nedzīvojam vakuumā. Mūsu ikdienas izvēle neietekmē tikai mūs pašus, bet arī citus. Tieši tāpat daudziem Dieva ļaudīm senatnē bija liela ietekme uz citu cilvēku nākotni. Ebr 11, labi zināmajā “ticības” nodaļā, mēs redzam šo seno ticības varoņu ietekmes kopsavilkumu.

Izlasī Ebr 11:1–40. Kādas mācības mēs varam mācīties no šiem senajiem varoņiem, pētot viņu dzīvi?

Ēnohs _____

Noa _____

Ābrahāms _____

Sāra _____

Jāzeps _____

Mozus _____

Rahāba _____

Simsons _____

Ticība nav vienkārši uzskati par kaut ko vai kādu, tā ir aktīva atsaukšanās šai ticības apliecībai. Tā ir ticība, kas darbojas, jeb tas, ko sauc par taisnošanu. Tie ir tie ticības darbi, kas izmaina vēsturi. Katra no šīm darbībām ir atkarīga no paļaušanās uz Dieva Vārdu.

Noa darbojās ticībā, kad viņš būvēja šķirstu, uzticoties Dieva Vārdam vairāk nekā pieredzei un saprātam. Tā kā nekad nebija lijis lietus, pieredze un saprāts lika domāt, ka plūdi ir absolūtās muļķības. Bet Noa paklausīja Dievam, un cilvēce izdzīvoja. Ābrahāms, ko toreiz vēl sauca par Ābramu, atstāja Ūru Mezopotāmijas dienvidos, visattīstītāko pilsētu pasaulē tajā laikā, un devās prom, nezinot, kur Dievs viņu vadīs. Bet viņš izvēlējās rīkoties pēc Dieva Vārda. Mozus izvēlējās kļūt par ganu, kas vada Dieva ļaudis uz Apsolīto zemi, nevis par ķēniņu pār vislielāko impēriju tajā laikā – Ēģipti. Viņš uzticējās Visvarenā balsij, kas runāja no degoša krūma. Rahāba nolēma uzticēties Dieva atbrīvošanas ziņojumiem, paglāba abus spieģus un kļuva par daļu no Jēzus ciltsrakstiem. Cik maz mēs zinām par to, kā mūsu lēmumi ietekmēs neskaitāmus cilvēkus šajā paaudzē un nākamajās!

Kādi svarīgi lēmumi ir tavā priekšā? Kā tu izdari izvēli un kāpēc? _____

TĀLĀKIEM PĒTĪJUMIEM:

Elenas Vaitas grāmatā “Sentēvi un pravieši” nodaļa “Dāvids un Goliāts” (643.–648. lpp.), grāmatā “Pravieši un ķēniņi” nodaļa “Atbrīvošana no Asīrijas” (349.–366. lpp.), “Methods of Bible Study” 4.k daļu, ko var atrast <http://www.adventistbiblicalresearch.org/materials/bible-interpretation-hermeneutics/methods-bible-study>.

“Bībele ir visnenākā un visaptverošākā vēsture, kāda cilvēkiem ir pieejama. Tā ir nākusi no mūžīgās patiesības avota, un visos laikmetos dievišķā roka ir saglabājusi tās šķīstību. Tā izgaismo tālo pagātni, kur cilvēku pētījumi veltīgi cenšas ielauzties. Dieva Vārdā mēs redzam tikai spēku, kas lika pamatus zemei un izplēta debesis. Šeit mēs atrodam autentisku ziņojumu par tautu izcelšanos. Šeit ir dota mūsu cilts vēsture, ko nav aptraipījis lepnums vai aizspriedumi.” (Elena Vaita “Audzināšana”, 173. lpp.)

“Tas, kam ir zināšanas par Dievu un Viņa Vārdu, tic Svēto Rakstu dievišķumam. Viņš nepārbauda Bībeli ar cilvēka idejām par zinātni. Viņš šīs idejas pārbauda pēc nekļūdīga standarta. Viņš zina, ka Dieva vārds ir patiesība, un patiesība nekad nevar runāt sev pretī. Lai arī kas tā saucamajā zinātnes mācībā ir pretējs Dieva atklāsmes patiesībai, tas ir tikai cilvēka minējums. Tiem, kas patiešām ir gudri, zinātniskie pētījumi atver milzīgus pārdomu un informācijas laukus.” (Elena Vaita “Liecības draudzei” 8. sēj., 325. lpp.)

JAUTĀJUMI PĀRDOMĀM:

1. Pārrunājiet jautājumu trešdienas pētījuma beigās. Jā, ir labi, ja mēs atrodam arheoloģiskos pierādījumus, kas apstiprina Bībeles vēsturi. Bet kas notiek, ja atrastie pierādījumi tiek skaidroti pretēji Bībeles stāstam? Ko tam vajadzētu mums atklāt par faktu, ka mums ir jābūt atkarīgiem no Dieva Vārda kā no Dieva Vārda un kā tādām arī jāuzticas, neskatoties uz arheoloģijas vai jebkuras citas cilvēku zinātnes spiediena?

2. Padomājiet par visiem Bībeles pravietojumiem, kas ir piepildījušies pagātnē un ko no šodienas skatu punkta varam redzēt kā piepildījušos. Padomā, piemēram, par Dan 2. un 7. nodaļas valstīm. Kā mēs varam mācīties no šiem pravietojumiem, kas ir piepildījušies vēsturē, un uzticēties Kungam attiecībā uz tiem pravietojumiem, kas vēl gaida piepildīšanos?
